

EPRAVO.CZ Digital: Ombudsman v plné plni

eFocus

Doposud trvalo ombudsmanovi v průměru téměř čtyři roky, než prosadil změnu zákona, který kritizoval. Chyběly mu totiž účinné páky a s návrhem na změnu mohl pouze apelovat na poslance a senátory. To by se nyní mělo změnit. Vláda schválila novelu, která dává ombudsmanovi pravomoc obrátit se s návrhem na zrušení zákona přímo na Ústavní soud. Kdo považuje „přiostrění zbraní“ veřejného ochránce práv za exces a co si o návrhu myslí sama Anna Šabatová?

Umožnit, nebo neumožnit ombudsmanovi napadat zdánlivě vadné zákony u Ústavního soudu? To je Hamletovská otázka posledních týdnů. Rozšíření pravomocí úřadu chtěl už v roce 2010 Pavel Varvařovský, avšak po třech letech marné snahy na post veřejného ochránce práv raději rezignoval. Vláda premiéra Bohuslava Sobotky si změnu vytkla už ve svém programovém prohlášení. Ani to ovšem neznamená, že by byla v názoru na přístup ombudsmana k Ústavnímu soudu jednotná. Jen několik hodin poté, co kabinet schválil příslušný návrh, se od něj distancoval předseda lidovců Pavel Bělobrádek s tím, že novela vychyluje dělbu moci.

Se svým názorem přitom není zdaleka osamocen. Podobné výhrady k novince má například senátorka a bývalá ústavní soudkyně Eliška Wagnerová a rezervovaně se k vládnímu návrhu staví i někteří další experti na ústavní právo. „To návrhové oprávnění je v návrhu přiznáno monokratickému orgánu, tedy pouze jedné osobě a to se zatím dělo pouze v případě prezidenta republiky. Takže si myslím, že ve srovnání těch subjektů – prezident republiky, skupina poslanců, skupina senátorů – se dostává ombudsmanovi dosti privilegovaného postavení,“ míní ústavní právník Univerzity Karlovy Jan Kysela. A k tomu podle něj není důvod ani přesto, že podobnou pravomocí už ochránce disponuje vůči vyhláškám a nařízením, ať již ministerským nebo obecním.

„Tato pravomoc byla dána tím, co je prapůvodním účelem ombudsmana: dozorovat výkon veřejné správy. On mohl dojít k závěru, že veřejná správa funguje špatně, protože ji k tomu vedou podzákonné předpisy,“ vysvětluje důvody původní právní úpravy Kysela a dodává: „Na úrovni o patro výš už to neměl být ombudsman, který to řeší silově, ale už to řeší prostřednictvím upozorňování poslanců. Poslanci jsou jeho chleboďárci, kteří ho zřídili, kteří ho volí.“

Navíc ani možnost žádat zrušení podzákonných předpisů Ústavním soudem nevyužíval ombudsman často. Jednalo se jen o jednotky případů ročně, v některých letech po této možnosti dokonce nesáhl vůbec a raději problematická místa v předpisech řešil domluvou. Krom toho se dnes může ombudsman aktivně podílet na boji proti domněle špatným zákonům tím, že přistoupí k řízení před soudem jako vedlejší účastník. I tady ale angažovanost šetří. V roce 2013 tak například z 18 případů vstoupil do řízení jen v pěti.

Kdo dá ombudsmanovi košem

Podle Transparency International jde však záměr vlády správným směrem. Hlavním důvodem je to, že odezva zákonodárců na jeho podněty vzásla. Jak ukázala studie nevládní organizace z roku 2012, je ochránce ze všech tuzemských státních institucí nejvíce odpovědný, transparentní a odolný proti korupci, avšak na zdravé fungování společnosti má nejmenší vliv. „Právě vliv by měl nyní získat,“

zdůraznil pro EPRAVO.CZ Digital programový ředitel Transparency International Radim Bureš.

Zda však tato očekávání dokáže vládní novela v praxi naplnit, je otázkou. Ani řízení před Ústavním soudem neproběhne ze dne na den a navíc i při zrušení sporné normy dávají soudci zákonodárcům obvykle čas na nápravu – někdy i v řádu let. A podobně jako u poslanců a senátorů, ani u Ústavního soudu nemusí veřejný ochránce práv se svým podnětem uspět. Ostatně i s tím už má úřad zkušenosti ze sféry podzákonných předpisů. Tak například ústavní soudci v roce 2009 zamítli žádost Otakara Motejla na zrušení požární vyhlášky, podle které měly být novostavby vybaveny kouřovými čidly. S neúspěchem se už musela vypořádat také slovenská ombudsmanka, která žádá rušení zákonů soudní cestou na rozdíl od své české kolegyně může. Letos v březnu soudci odmítli její návrh na přezkoumání zákona o pobytu cizinců jako neoprávněný.

Co vše zůstane i s novým zákonem nedořešeno a jak je to s pravomocí podávat veřejné žaloby ve věci diskriminace? Kompletní analýzu naleznete v aktuálním vydání elektronického měsíčníku EPRAVO.CZ Digital. Obsahuje také exkluzivní komentář veřejné ochránkyně práv Anny Šabatové.

Nové EPRAVO.CZ Digital číslo si můžete stáhnout ZDARMA na App Store a Google Play, a to přímo z Vašeho tabletu či chytrého telefonu. Pokud máte již aplikaci staženou, postačí si stáhnout pouze nové vydání. Využít můžete také webový archiv starších čísel na adrese tablet.epravo.cz.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [SLUTO DAŇOVÁ & ÚČETNÍ firma roku 2025](#)
- [Zpráva z konference „Sci agonistico e responsabilità“ v Roveretu](#)
- [LEAGLE.ONE: Rozhodčí řízení – vaše pravidla, váš spor](#)
- [FINREG PARTNERS vítá novou posilu: advokátku Kateřinu Mikulovou](#)
- [Odpovědnost notáře a exekutora za škodu způsobenou při výkonu jejich činnosti](#)
- [Endors zlákal dalšího nového partnera z mezinárodní kanceláře. Ondřej Chlada novým vedoucím pracovně-právního týmu](#)
- [LEAGLE.ONE: AI, trendy a volby: Jak se rodí nová éra advokacie](#)
- [Advokátní kancelář ROWAN LEGAL významně posílila příchodem Jany Otčenáškové](#)
- [POZVÁNKA | Daňová konference 2025 - Nejnovější vývoj v oblasti daní, 4.12.2025, Brno](#)
- [POZVÁNKA | Daňová konference 2025 - Nejnovější vývoj v oblasti daní, 2.12.2025, Praha](#)

- [Češi vyvinuli právní AI nástroj pro kolegy v celé Evropě a Střední Asii](#)